

Věc C-389/23

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

27. června 2023

Předkládající soud:

Amtsgericht Wedding (Německo)

Datum předkládacího rozhodnutí:

19. května 2023

Navrhovatelka:

Bulgarfrukt – Fruchthandels GmbH

Odpůrkyně:

Oranžerii Gimel II EOOD

Usnesení

Ve věci

Bulgarfrukt – Fruchthandels GmbH, [omissis] 81373 Mnichov

– navrhovatelky –

[omissis]

proti

Oranžerii Gimel II EOOD, [omissis] 1839 Sofie, Bulharsko

– odpůrkyně –

[omissis]

rozhodl Amtsgericht Wedding (Okresní soud ve Weddingu) [omissis] dne 19. května 2023 takto:

I.

Řízení se přerušuje.

II.

Soudnímu dvoru Evropských společenství se na základě článku 267 SFEU předkládají následující předběžné otázky týkající se výkladu práva Společenství:

- 1) Musí být nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 ze dne 13. listopadu 2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech („doručování písemností“) a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1348/2000, jakož i nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu vykládána v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví, že soud musí v rámci opravného prostředku zrušit evropský platební rozkaz, pokud nebyl odpůrci doručen nebo byl doručen neúčinně?
- 2) V případě kladné odpovědi na první předběžnou otázku: Musí být výše uvedená nařízení vykládána v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví, že nucený výkon z evropského platebního rozkazu musí být prohlášen za nepřipustný, pokud platební rozkaz nebyl odpůrci doručen nebo byl doručen neúčinně?
- 3) V případě kladné odpovědi na první předběžnou otázku: Musí být nařízení č. 1896/2006 vykládáno v tom smyslu, že odpůrce, který má informaci o vydání evropského platebního rozkazu, tento mu ale ještě nebyl doručen nebo jeho doručení bylo neúčinné, proti němu ještě nemůže podat účinný odpor?

Odůvodnění

I.

Na návrh navrhovatelky usazené v Německu vydal Amtsgericht Wedding (Okresní soud ve Weddingu) jako soud příslušný k vydání evropského platebního rozkazu v Německu, dne 24. dubna 2020 podle nařízení č. 1896/2006 evropský platební rozkaz proti odpůrkyni usazené v Bulharsku. Doručení bylo podle nařízení č. 1393/2007 iniciováno prostřednictvím bulharských orgánů. Bulharský přijímající subjekt následně potvrdil, že doručení bylo provedeno dne 26. července 2019. Z potvrzení podle čl. 10 odst. 1 nařízení č. 1393/2007 ale nevyplývalo, zda došlo k osobnímu předání, elektronickému doručení, uložení do poštovní schránky nebo jinému způsobu uložení. V bodě 12.2.1.3 formuláře bylo spíše uvedeno, že doručení bylo provedeno jiným způsobem. Bližší informace k tomu byly uvedeny v bulharském jazyce a ve volném překladu zní: „Článek 50 odst. 2 GPK (bulharský soudní řád): Osoba adresu opustila a v rejstříku není její adresa zapsána. Rozhodnutí (...) jsou považována za řádně doručena.“ Soud příslušný k vydání platebního rozkazu měl za to, že doručení bylo právně účinné a proto dne

24. dubna 2020 vydal doložku vykonatelnosti podle čl. 18 odst. 1 nařízení č. 1393/2007.

Dopisem zasláným faxem dne 1. března 2021 podala odpůrkyně proti platebnímu rozkazu odpor a podpůrně navrhla „navrácení do předchozího stavu“. Připojila čestné prohlášení a obsahově se odvolávala na to, že se o evropském platebním rozkazu dozvěděla až v rámci opatření výkonu rozhodnutí dne 24. února 2021. Poté, co byla soudem upozorněna na přípustné opravné prostředky, odpůrkyně písemným podáním ze dne 25. března 2021 upřesnila, že má v úmyslu podat námitku proti doručení podle § 1092a Zivilprozessordnung (občanský soudní řád, dále jen „ZPO“).

II.

Odpůrkyně v projednávané věci tvrdí, že jí evropský platební rozkaz nebyl doručen.

Všechny možnosti přezkumu podle článku 20 nařízení č. 1896/2006 předpokládají, že došlo k účinnému doručení, že začala plynout lhůta k podání odporu stanovená v čl. 16 odst. 2 nařízení č. 1896/2006 a že nebyl podán včasný odpor. Soudní dvůr Evropské unie na základě předběžných otázek předložených soudem rozhodujícím ve věci v rozsudcích ze dne 4. září 2014, *eco cosmetics* a *Raiffeisenbank St. Georgen*, C-119/13 a C-120/13, rozhodl, že řízení o přezkumu evropského platebního rozkazu podle článku 20 nařízení č. 1896/2006 se obdobně neuplatní, jestliže se ukáže, že evropský platební rozkaz nebyl doručen způsobem, který splňuje minimální normy stanovené v člancích 13 až 15 nařízení. Soudní dvůr v tomto ohledu rovněž rozhodl, že vyjde-li taková vada najevo až po prohlášení evropského platebního rozkazu za vykonatelný, musí mít odpůrce možnost napadnout tuto vadu, která v případě, že je náležitě prokázána, musí vést k neplatnosti tohoto prohlášení vykonatelnosti. V případě, že evropské právo opravný prostředek nestanoví, musí být tato právní ochrana zaručena v rámci vnitrostátních ustanovení.

[*omissis*] [výklad k dřívějšímu právnímu stavu, který není v projednávané věci relevantní]

Německý zákonodárce později ustanovením § 1092a ZPO zavedl vnitrostátní právní úpravu specializovaného opravného prostředku. Ta zní:

Opravný prostředek při nedoručení nebo vadném doručení evropského platebního rozkazu

(1) 1 Odpůrce může navrhnout zrušení evropského platebního rozkazu, pokud mu evropský platební rozkaz

1. nebyl doručen nebo

2. byl doručen způsobem, který nesplňuje požadavky stanovené v člancích 13 až 15 nařízení (ES) č. 1896/2006.

2 Návrh musí být podán ve lhůtě jednoho měsíce od okamžiku, kdy se odpůrce dozvěděl o vydání evropského platebního rozkazu nebo o vadě doručení nebo se o nich dozvědět mohl. 3 Vyhoví-li soud návrhu z některého z důvodů uvedených v první větě, rozhodne o neplatnosti evropského platebního rozkazu.

(2) 1 V případě, že soud v okamžiku podání návrhu podle odstavce 1 první věty již evropský platební rozkaz prohlásil podle článku 18 nařízení (ES) č. 1896/2006 za vykonatelný a nyní vyhoví návrhu, prohlásí nucený výkon z platebního rozkazu za nepřipustný. 2 Odstavec 1 třetí věta platí obdobně.

(3) 1 Rozhodnutí se přijímá usnesením. 2 Proti tomuto usnesení není opravný prostředek přípustný. 3 Ustanovení § 1092 odst. 2 až 4 se použije obdobně.

III.

K první předběžné otázce:

- 1 Soud má za to, že evropský platební rozkaz nebyl účinně doručen. Je pravda, že bulharský přijímající subjekt v potvrzení o doručení vycházel z toho, že doručení účinné bylo; z překladu informací obsažených v tomto potvrzení ale nevyplývá, že způsob doručení byl účinný podle práva Společenství. Přijímací subjekt spíše pouze uvedl, že odpůrkyně již uvedenou adresu opustila, a pouze na základě dosud existujícího zápisu v obchodním rejstříku vycházela z toho, že doručení však musí být považováno za účinné. Přijímací subjekt tedy považoval písemnost za doručenou výlučně na základě zákonné fikce (zjevně) vyplývající z bulharského vnitrostátního práva. Přísnější minimální požadavky pro účinné doručení, které vyplývají z čl. 12 odst. 5 a článků 13 až 15 nařízení č. 1896/2006, proto zjevně nebyly dodrženy; tyto požadavky, na rozdíl od vnitrostátního bulharského práva, nestanoví fikci doručení pouze na základě zápisu v obchodním rejstříku.
- 2 Soud chce předem upozornit na skutečnost, že v zásadě pochybuje o slučitelnosti ustanovení § 1092a ZPO s evropským právem, protože opravný prostředek je spojen s lhůtou a lhůta začíná běžet v okamžiku, kdy se odpůrce pouze dozvěděl o vydání platebního rozkazu nebo vadě doručení, aniž má tento platební rozkaz již nutně k dispozici nebo aniž musí vědět o tom, k jakému soudu nebo spisové značce může opravný prostředek podat. Tato lhůta dokonce má začít plynout i od okamžiku, kdy odpůrce mohl takový poznatek mít, tedy v případě lehce nedbalostní neznalosti existence platebního rozkazu.

Soud však nemůže toto hledisko učinit předmětem této předběžné otázky, protože není relevantní pro rozhodnutí. Odpůrkyně uvedla a věrohodně doložila, že se o platebním rozkazu poprvé dozvěděla dne 24. února 2021. Za opravný prostředek podle § 1092a ZPO bylo nezbytné považovat již její písemné podání ze dne 1. března 2021 (odpor a „návrh na navrácení do původního stavu“) a nikoliv až

písemné podání ze dne 25. března 2021, kterým výslovně podala opravný prostředek podle § 1092a ZPO. V odůvodnění se totiž z obsahového hlediska odvolávala výhradně na chybějící doručení. Písemným podáním ze dne 1. března 2021 byla zachována lhůta stanovená v § 1092a odst. 1 druhé větě ZPO, takže otázka, zda se toto ustanovení i s ohledem na úpravu lhůt nepoužije, nemůže být v projednávané věci relevantní.

- 3 Relevantní pro rozhodnutí je ovšem otázka, jaký právní důsledek musí soud vyvodit.

V rozhodnutích ve věcech *eco cosmetics* a *Raiffeisenbank St. Georgen* Soudní dvůr konstatoval, že vnitrostátní opravný prostředek, jímž navrhovatel úspěšně namítá, že mu evropský platební rozkaz nebyl doručen nebo byl doručen neúčinně, musí vést k neplatnosti prohlášení vykonatelnosti. Soud to sice považuje za minimální normu, která obecně nevylučuje odchylné vnitrostátní ustanovení. Soud má ovšem pochybnosti o tom, zda následně zavedené německé ustanovení, které je v porovnání s rozsudkem Soudního dvora výrazně přísnější, může být účinné. Podle § 1092a odst. 1 třetí věty ZPO musí soud na návrh odpůrce rozhodnout o neplatnosti evropského platebního rozkazu, pokud tento nebyl doručen nebo byl doručen neúčinně.

a. Podle názoru předkládajícího soudu ustanovení § 1092a odst. 1 ZPO porušuje nařízení č. 1896/2006, zejména jeho články 16 a 17. Ustanovení § 1092a odst. 1 ZPO se týká případu, kdy evropský platební rozkaz nebyl doručen nebo byl doručen neúčinně, tedy situace, v níž lhůta pro podání odporu ještě vůbec nezačala plynout. Obecně by nemělo být zapotřebí právní ochrany v podobě speciálního opravného prostředku, jímž se odpůrce může bránit evropskému platebnímu rozkazu, pokud k jeho tíži ještě ani nezačala plynout lhůta pro podání odporu. Podle názoru předkládajícího soudu jsou tím zároveň porušena ustanovení nařízení č. 1896/2006. To totiž jako opravný prostředek proti evropskému platebnímu rozkazu stanoví pouze odpor podle článku 16, jehož důsledkem podle článku 17 je, že řízení pokračuje před příslušnými soudy členského státu původu. Ustanovení § 1092a odst. 1 ZPO naproti tomu stanoví, že odpůrce může časově již mnohem dříve podat jiný opravný prostředek než tento odpor, jímž navíc může dosáhnout toho, že soud evropský platební rozkaz zruší v plném rozsahu. Odpůrce tak má možnost celkově zabránit objasnění skutkového stavu ve sporném řízení před soudem, jak je stanoveno v článku 17. Předkládající soud má tedy za to, že tato právní úprava porušuje pravidlo přednosti ustanovení unijního práva.

b. Pochybnosti o ustanovení § 1092a odst. 1 ZPO má soud již proto, že otázka, zda bude evropský platební rozkaz prohlášen za neplatný, nebo – jak stanoví článek 17 nařízení č. 1896/2006 – se uskuteční sporné řízení, závisí v konečném důsledku na náhodných okolnostech: Konstatoje-li soud příslušný k vydání platebního rozkazu, že evropský platební rozkaz nebyl doručen nebo byl doručen neúčinně, sám od sebe (pochopitelně) iniciuje nové doručení, které pak může vyvolat další právní důsledky vyplývající z článků 16 a 17 nařízení nebo také, není-li podán odpor, povede k nabytí právní moci platebního rozkazu. Pokud se

naproti tomu odpůrce v takové situaci již náhodou (např. na základě doručení nesprávnému příjemci, který jej vyrozumí, nebo doručení, k němuž není přiložen nezbytný překlad) předem dozví, že evropský platební rozkaz byl vydán a podá opravný prostředek podle § 1092a ZPO, pak by soud musel platební rozkaz jako takový v plném rozsahu zrušit a řízení by bylo s konečnou platností ukončeno ve prospěch odpůrce. Závisí-li ovšem pouze na náhodě, zda soud sám rozpozná vadu doručení, zda je potom rozhodnuto o neplatnosti platebního rozkazu nebo se později uskuteční sporné řízení, pak se podle názoru předkládajícího soudu jedná o věcně neopodstatněné nerovné zacházení, pokud jde o právní důsledky.

c. Účelem nařízení č. 1896/2006 je podle jeho devátého bodu odůvodnění zjednodušit a urychlit možnost domáhat se občanskoprávních nároků v přeshraničních případech nebo je vyjasnit. Podle prvního a druhého bodu odůvodnění je cílem podpořit řádné fungování vnitřního trhu odstraněním překážek průběhu občanskoprávních řízení. Předkládající soud spatřuje rovněž důvody pro obavu, že opravný prostředek podle § 1092a ZPO může rovněž bránit užitečnému účinku nařízení k dosažení těchto cílů. Stojí-li totiž věřitel před otázkou, zda svoje nároky uplatní běžnou žalobou nebo cestou řízení o evropském platebním rozkazu, bude muset při zachování platnosti § 1092a ZPO zvážit i riziko, že platební rozkaz je možné s konečnou platností zrušit již tehdy, když ještě ani nenastaly právní účinky vůči odpůrci. To by mělo za následek nejen, že navrhovatel musí nést náklady řízení o evropském platebním rozkazu, nýbrž také, že musí své nároky uplatnit cestou žaloby v novém řízení, přičemž riskuje i značné časové průtahy. V závislosti na situaci může být vymáhání nároků navrhovatele dokonce zcela vyloučeno, pokud totiž v době zahájení nového řízení již došlo k promlčení. Ustanovení § 1092a ZPO tedy může případně vést k tomu, že možnost domáhat se nároku cestou řízení o evropském platebním rozkazu, bude využívána jen zřídka.

d. Předkládající soud má rovněž za to, že i dosavadní judikatura Soudního dvora potvrzuje jeho pochybnosti o § 1092a ZPO. Soudní dvůr rozsudkem ze dne 2. března 2017, Henderson, C-354/15 rozhodl, že nepřiložení jednotného formuláře uvedeného v příloze II nařízení č. 1393/2007 nevede k neplatnosti celého dosavadního doručení, nýbrž má pouze za následek, že soud musí chybějící část doručení nahradit dodatečně. Skutečnost, že tato zásada platí i při doručování v řízení o evropském platebním rozkazu, potvrdil Soudní dvůr rovněž rozsudkem ze dne 6. září 2018, C-21/17, Catlin Europe SE, C-21/17. Nemá-li být již samotné doručení v případě problémů s jeho provedením celkově neplatné, pak by takovýto právní důsledek měl být tím spíše vyloučen pro doručovanou písemnost jako takovou. Takto by mohlo být možné chápat skutečnost, že Soudní dvůr v rozhodnutí Catlin Europe SE (bod 49) uvedl, že nesprávné doručení nemůže způsobit neplatnost doručované písemnosti.

Ve prospěch pochybností předkládajícího soudu ohledně ustanovení § 1092a ZPO může rovněž hovořit, že novější nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2020/1784 ze dne 25. listopadu 2020 o doručování soudních a mimosoudních

písemností ve věcech občanských a obchodní v členských státech stanoví v článku 12 odst. 5 a 6 možnost opravného doručení písemnosti v případě jeho vad, nikoliv ale neplatnost doručení jako celku nebo – jak by tomu bylo v projednávané věci – celé doručované písemnosti.

IV.

Ke druhé předběžné otázce:

V případě, že soud, jak je tomu v projednávané věci, prohlásil evropský platební rozkaz již za vykonatelný, stanoví § 1092a odst. 2 ZPO, že soud navíc rozhodne také o nepřipustnosti nuceného výkonu tohoto platebního rozkazu.

Bude-li Soudní dvůr v rámci první předběžné otázky považovat ustanovení, jako je § 1092a odst. 1 ZPO, za neslučitelné s právem Společenství, ztrácí platnost – v případě přímého použití – rovněž ustanovení § 1092a odst. 2 ZPO. Toto ustanovení totiž předpokládá, že soud vyhověl návrhu podle odstavce 1 a stanoví, v zásadě logicky, byť pouze deklaratorně, že pak musí být rovněž rozhodnuto, že nucený výkon platebního rozkazu je třeba prohlásit za nepřipustný.

Dospěje-li Soudní dvůr k závěru, že § 1092a odst. 1 ZPO je nepoužitelný, pak si ale předkládající soud klade otázku, zda by mohlo být v rámci vnitrostátního opravného prostředku obdobně k § 1092a odst. 2 ZPO – samostatně – rozhodnuto, že nucený výkon z platebního rozkazu je nepřipustný. I v tomto ohledu panují pochybnosti. Soudní dvůr v rozhodnutích ve věcech *eco cosmetics* a *Raiffeisenbank St. Georgen* pouze konstatoval, že soudní rozhodnutí musí mít za následek neplatnost prohlášení o vykonatelnosti. Pokud by soud naproti tomu obdobně k § 1092a odst. 2 ZPO rozhodl, že nucený výkon z platebního rozkazu je nepřipustný, pak by to v souladu se zněním trvale bránilo výkonu, ačkoliv si lze představit situaci, kdy po dodatečném účinném doručení bude evropský platební rozkaz vykonatelný.

V.

Ke třetí předběžné otázce:

Soudní dvůr ve věcech *Henderson a Catlin Europe SE* rozhodl, že soud, pokud se ukáže, že doručení nebylo účinné, musí postup doručení resp. jeho chybějící část napravit.

Jak je uvedeno výše, doručení evropského platebního rozkazu ze dne 26. července 2019 ve věci v původním řízení bylo podle názoru předkládajícího soudu neúčinné. Odpůrce podal dopisem ze dne 1. března 2021 kromě opravného prostředku, který předkládající soud považuje za návrh podle § 1092a ZPO, rovněž odpor proti evropskému platebnímu rozkazu. Lhůta pro podání odporu k tomuto datu ještě nezačala plynout. Soud ale platební rozkaz odpůrkyni znovu formálně nedoručil, protože jí byl již znám z řízení o výkonu rozhodnutí. Soud se svou třetí předběžnou otázkou táže, zda odpůrce může podat účinný odpor proti

existujícímu evropskému platebnímu rozkazu dříve, než mu byl v každém ohledu účinně doručen.

Soud to považuje za nezbytné objasnit, jelikož Soudní dvůr ve věcech *eco cosmetics* a *Raiffeisenbank St. Georgen* (bod 42) konstatoval, že „uplatnění řízení o odporu podle článků 16 a 17 nařízení č. 1896/2006 nemůže za takových okolností, jako jsou okolnosti v původních řízeních, přicházet v úvahu.“ Soudní dvůr dále uvedl (bod 49): „Vzhledem k výše uvedeným úvahám je na první otázku třeba odpovědět tak, že nařízení č. 1896/2006 musí být vykládáno v tom smyslu, že se řízení upravená v člancích 16 až 20 tohoto nařízení neuplatní, jestliže se ukáže, že evropský platební rozkaz nebyl doručen způsobem, který splňuje minimální normy stanovené v člancích 13 až 15 uvedeného nařízení.“

Část německé právní vědy dospěla na základě těchto formulací k závěru, že Soudní dvůr tím chtěl rovněž konstatovat, že odpůrce, kterému platební rozkaz ještě nebyl účinně doručen, proti němu, byť ví o jeho existenci, ještě nemůže preventivně podat odpor, aby dodržel stanovenou lhůtu.

Pokud by Soudní dvůr, jak je to zčásti chápáno, chtěl právo odpůrce na podání odporu v tomto okamžiku vyloučit, považoval by předkládající soud procesní práva příslušného odpůrce za omezená do té míry, že by právní ochrana stanovená nařízením č. 1896/2006, mimo jiné v článku 16, byla citelně omezena. Odpůrce, kterému byl evropský platební rozkaz doručen bez potřebného překladu, který ale již preventivně podal odpor, by tak mohl být tím, že mu bude překlad doručen dodatečně (jak požadují rozhodnutí ve věcech *Henderson a Catlin Europe SE*), aniž podá odpor podruhé, jelikož má za to, že jej již účinně podal, pravomocně odsouzen, protože jeho první odpor bude považován za nepřipustný.

V jiných řízeních o evropském platebním rozkazu soud s ohledem na nejasnosti, jak je třeba chápat rozhodnutí Soudního dvora, postupuje tak, že v případě námitek proti účinnosti výkonu provede nové doručení a odpůrce současně aktivně upozorní na skutečnost, že může preventivně ještě ve lhůtě 30 dnů znovu podat odpor, aby v žádném případě nebyl z právního hlediska znevýhodněn. Samotného odpůrce totiž zpravidla nenapadne, že po doplnění doručení musí znovu podat odpor, ačkoliv tak již učinil dříve. Podle názoru předkládajícího soudu ale nemůže na tom, zda soud odpůrce takto upozorní nebo zda ten pak skutečně včas podá odpor, záviset, zda se odpůrce může účinně bránit proti evropskému platebnímu rozkazu.

Soud se proto, i s ohledem na diskuzi v odborné literatuře, táže, zda chtěl Soudní dvůr v bodech 42 a 49 výše citovaného rozhodnutí považovat předčasné právo na podání odporu za nepřipustné.

Dospěje-li Soudní dvůr k závěru, že odpor může být v této situaci při dodržení lhůty podán již před účinným doručením, pak je soud v projednávané věci toho názoru, že - pokud je platební rozkaz v rámci první a druhé předběžné otázky platný, ale prohlášení vykonatelnosti musí být zrušeno - řízení pak může podle

článku 17 nařízení č. 1896/2006 přímo postoupit vnitrostátnímu soudu, aniž je nezbytné provést nové doručení a aniž odpůrkyně musí znovu podat odpor.

VI.

Předkládající soud je na základě čl. 267 odst. 3 SFEU povinen předložit Soudnímu dvoru předběžnou otázku. Podle § 1092a odst. 3 druhé věty ZPO totiž proti rozhodnutí Amtsgericht Wedding – soudu příslušného k vydání evropského platebního rozkazu v Německu – nelze podat opravný prostředek.

[*omissis*]

PRACOVNÍ DOKUMENT